

Jak Polska łamie prawo UE o dotacjach publicznych dla nadawców.

1. Polska nie zdefiniowała misji państwa w mediach.

Prawo polskie nie zawiera jasnej i wyczerpującej definicji obowiązków misyjnych nałożonych przez państwo na media. Jedyna próba przybliżenia definicji jest zawarta w ustawie o radiofonii i telewizji¹, która stwierdza, że:

„Art. 21. 1a. Do zadań publicznej radiofonii i telewizji, wynikających z realizacji misji, o której mowa w ust. 1, należy w szczególności:”

Jest to jednak tylko wyszczególnienie najważniejszych zadań wynikających z realizacji misji, a nie poprawna definicja syntetyczna, lub kompletna i wyczerpująca lista zadań nałożonych na nadawców przez państwo.

Łamanie prawa UE zostało potwierdzone przez Roberta Kroplewskiego, dyrektora departamentu prawnego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, który na posiedzeniu sejmowej komisji kultury i środków przekazu stwierdził, że:

„Pragnę zwrócić uwagę na to, że ustawa nie definiuje szczegółowo pojęcia misji. W rzeczywistości definiuje ją nadawca - zgodnie z własnymi założeniami programowymi. Ustawa przykładowo wskazuje na kilka elementów misji, ale nadawca może ją definiować we własny sposób.”²

Żaden inny oficjalny dokument państwowy³ nie zawiera definicji misji.

2. Brak definicji misji uniemożliwia ustalenie właściwego poziomu zwrotu kosztów realizacji obowiązków wynikających z realizacji misji.

Jest możliwe, że pewien poziom dotacji publicznych jest konieczny do wyrównania kosztów poniesionych przy realizacji misji przez państwowych nadawców. Jednak jest absolutnie pewnym, że obecne dotacje dla państwowych nadawców łamią prawo UE.

2.1. Brak definicji misji uniemożliwia wyłączenie dotacji dla nadawców państwowych z restrykcji wynikających z Artykułu 87 Traktatu Wspólnot Europejskich.

By skorzystać na podstawie Artykułu 86 Traktatu Wspólnot Europejskich z wyłączenia z restrykcji dotyczących pomocy publicznej dany program pomocy musi udzielać pomocy współmiernej do kosztów realizacji misji.

Polskie władze i nadawcy państwowi nie są w stanie wykazać, że pomoc publiczna dla mediów państwowych jest współmierna z kosztami realizacji misji, ponieważ misja nie została zdefiniowana.

Stan ten uniemożliwia Komisji wykonanie swoich obowiązków wynikających z Artykułu 86 Traktatu Wspólnot Europejskich i w konsekwencji uniemożliwia udzielenie wyłączenia dla programu pomocowego w postaci dotacji dla TVP i PR.

¹ Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji.

² Biuletyn sejmowej komisji kultury i środków /nr 192/, 18-01-2005

³ **Dokument państwowy:** Komunikat Komisji z 2001 o sposobie stosowania zasad dotyczących pomocy publicznej dla nadawców realizujących misję (IP/01/1429) stwierdza, że władza musi „W dokumencie rządowym jasno określić misję publiczną” (ang: “*Set out in a formal act a clear remit for public service broadcasting.*”)

Jak Polska łamie prawo UE o dotacjach publicznych dla nadawców.**2.2. Brak definicji misji łamie kryteria „Altmark” dla wyłączenia programu pomocy publicznej z pod restrykcji wynikających z Artykułu 87 Traktatu Wspólnot Europejskich.**

By uniknąć zakwalifikowania jako pomoc publiczna dany program pomocowy musi wypełnić warunki ustalone przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości w sprawie Altmark (Case C-280/0000, 24 July 2003).

Wyrok w/s Altmark stwierdza, że wyrównania kosztów poniesionych przy realizacji misji nie stanowi pomocy publicznej w wypadku łącznego spełnienia następujących kryteriów:

- (i) Jasna definicja obowiązków misyjnych,
- (ii) Z góry ustalone parametry dla obliczania wysokości zwrotu kosztów wynikających z realizacji obowiązków misyjnych,
- (iii) Zwrot kosztów nie może przekraczać kosztów poniesionych w związku z realizacją obowiązków misyjnych, oraz
- (iv) Wybór podmiotu realizującego obowiązki misyjne w przetargu lub ustalenie poziomu zwrotu kosztów w odniesieniu do typowego dobrze zarządzanego przedsiębiorstwa.

Pomoc publiczna dla państwowych nadawców łamie wszystkie cztery „kryteria Altmark”:

- (i) Prawo polskie nie zawiera jasnej i wyczerpującej definicji obowiązków misyjnych nałożonych przez państwo na media.
- (ii) Poziom dotacji jest ustalany przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji („KRRiT”) w oparciu o subiektywne i nieprzejrzyste kryteria, oraz nie stanowi zwrotu kosztów, tylko mechanizm zwiększania przychodów. Dotacja dla państwowych nadawców ustalana jest przez KRRiT na podstawie prognozy przychodów z podatku nałożonego na “urządzenia techniczne dostosowane do odbioru programu”⁴. Prognoza ta jest uzależniona w dużym stopniu od stawki podatku, który KRRiT przyjmie na dany rok – zazwyczaj według zasady „by wpływy za bardzo nie różniły się od lat poprzednich”. Samo wyliczenie wpływów z podatku natomiast nie jest oparte o koszty realizacji misji. Oznacza to, że dotacja wyliczona w ten sposób nie może być uznana za zwrot poniesionych kosztów, tylko musi być uznane za mechanizm zwiększania przychodów.
- (iii) Ponieważ obowiązki misyjne nie są zdefiniowane to nie jest możliwym ustalenie kosztów realizacji misji, co z kolei uniemożliwia ustalenie czy dotacje nie przewyższyły kosztów.
- (iv) Realizacja misji jest na mocy prawa ograniczona do państwowych nadawców bez względu na charakter programów nadawanych w prywatnych stacjach. Nigdy nie ogłaszano przetargu na realizację misji. Jak opisano powyżej dotacja dla państwowych nadawców nie jest ustalana w relacji do kosztów realizacji misji, lecz do przychodów uzyskanych z podatku od “urządzeń technicznych dostosowanych do odbioru programu”. Co gorsza powszechnie jest uznane, że struktura kosztów TVP S.A. oraz PR S.A. jest rozdmuchana ponieważ urosła do poziomu umożliwionego przez dotacje państwowe.

⁴ Art 2 ust 7; Dz.U. 2005 r. Nr 85, poz. 728. Ustawa o opłatach abonamentowych z dnia 21 kwietnia 2005

3. Polska nie notyfikowała nowej pomocy publicznej dla państwowych nadawców w Komisji Europejskiej.

3.1. Brak notyfikacji: Finansowanie polskich mediów państwowych, przewidziane w ustawie o opłatach abonamentowych nie spełnia wymogów UE dla pomocy publicznej. Artykuł 88 ustęp 3 Traktatu Wspólnot Europejskich przesądza że:

„Komisja zostanie poinformowana, o planach udzielenia lub zmiany sposobu udzielania pomocy publicznej z wyprzedzeniem, umożliwiającym ich ocenę.”

Polska nigdy nie notyfikowała pomocy publicznej, przewidzianej w ustawie o opłatach abonamentowych. Przekazanie TVP S.A. i PR S.A. pomocy publicznej przez KRRiT na podstawie nowej ustawy abonamentowej spowodowało złamanie prawa UE przez Polskę.

3.2. “Nowa” a “istniejąca” pomoc: W zależności od tego czy państwo członkowskie udzieliło “istniejącej”⁵ lub “nowej” pomocy Komisja stosuje różne procedury. To rozróżnienie jest niezwykle ważne ponieważ celem procedur dla istniejącej pomocy jest zmiana systemu pomocy na przyszłość. Natomiast celem procedury dla nowej pomocy jest zbadanie czy w przeszłości nie doszło do udzielenia pomocy przewyższającej koszt realizacji misji i może skutkować nakazaniem oddania do budżetu pomocy udzielonej w sprzeczności z prawem UE.

3.3. Dotacje państwa dla mediów państwowych stanowią „nową” pomoc: Polska stała się członkiem UE w maju 2004. Natomiast w czerwcu 2005 Sejm uchwalił ustawę⁶ o opłatach abonamentowych. Władze polskie nie notyfikowały pomocy publicznej przewidzianej tą ustawą w Komisji Europejskiej. Postępowanie takie stoi w jawnej sprzeczności z artykułem 88 ustęp 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

Niektórzy eksperci, związani z Ministerstwem Kultury, Krajową Radą Radiofonii i Telewizji oraz mediami państwowymi twierdzą, że abonamentu nie należy notyfikować, ponieważ nie podlega on akceptacji Komisji, jako pomoc która istniała przed 10 grudnia 1994 (tzw. istniejąca pomoc). Jednak stanowisko to jest błędne Traktat Akcesyjny stanowi, że następujące kategorie pomocy publicznej będą traktowane jako pomoc istniejąca w rozumieniu Artykułu 88 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską:

- a) programy pomocowe wdrożone przed 10 grudnia 1994,
- b) programy pomocowe wymienione w załączniku do traktatu akcesyjnego,
- c) programy, które przed datą akcesji krajowe ciało monitorujące pomoc publiczną uznało za zgodne z *acquis*, a Komisja nie wyraziła sprzeciwu wobec takiej kwalifikacji.

⁵ **Istniejąca Pomoc w rozumieniu Artykułu 88 Traktatu ustanawiającego UE:** Pomoc publiczna zostanie uznana za istniejącą jeśli: (a) została ustanowiona przed 10 grudnia 1994, (b) została wymieniona w Załączniku do Aneksu IV do Traktatu Akcesyjnego, (c) przed datą akcesji krajowe ciało monitorujące pomoc publiczną uznały ją za zgodną z *acquis*, a Komisja nie wyraziła sprzeciwu.

⁶ Dz.U. 2005 r. Nr 85, poz. 728. Ustawa o opłatach abonamentowych z dnia 21 kwietnia 2005

Jak Polska łamie prawo UE o dotacjach publicznych dla nadawców.

Eksperti i urzędnicy, którzy twierdzą, że Polsce nie grozi interwencja Komisji Europejskiej mylą się. Dotacje dla mediów państwowych stanowią „nową” pomoc publiczną, która podlega notyfikacji ponieważ:

- a) Obowiązek płacenia abonamentu i metoda jego obliczania został ustanowiony ustawą o opłatach abonamentowych uchwaloną w roku 1995. Ustawa ta uchyliła funkcjonujący uprzednio w ustawie o radiofonii i telewizji rozdział „Opłaty abonamentowe” i w jego miejsce stworzyła nowy system pomocy publicznej dla mediów państwowych.
- b) Pomoc dla mediów państwowych nie została umieszczona w załączniku do traktatu akcesyjnego.
- c) Przed przystąpieniem do UE Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta nie ocenił zgodności pomocy publicznej dla mediów państwowych z *acquis*, a jego Prezes Cezary Banasiński obecnie potwierdza, że nadawcy państwowi korzystają z nielegalnej pomocy państwowej.